

CESTA k emocionálnej zrelosti v školskom roku 2009/2010

Program Cesta k emocionálnej zrelosti je preventívno-výchovný, skupinový program, ktorý je určený vekovej kategórii 12 až 15 rokov (II. stupeň ZŠ ako aj I. stupeň 8-ročných gymnázií). Má 10 obsahových tém. V základných školách s ním pracujú učitelia od školského roku 1999/2000 a v školskom roku 2009/2010 sme zaznamenali jeho jedenásty rok realizácie (s experimentálnym overovaním v školskom roku 1998/1999 je to už 12- stý rok). Preventívny program s poverením Ministerstva školstva SR odborne garantuje Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VÚDPaP), realizáciu koordinujú zamestnanci Centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a realizátormi sú učitelia základných škôl, 8-ročných gymnázií (na I. stupni), prípadne učitelia stredných škôl, ktorí boli na prácu s preventívnym programom zaškolení. Prípravu učiteľov zabezpečujú odborní zamestnanci CPPPaP, ktorí učiteľom pomáhajú odborne aj metodicky.

Do preventívneho programu „Cesta k emocionálnej zrelosti“ sa v školskom roku 2009/2010 na základe zberu údajov zo škôl a z centier pedagogicko – psychologického poradenstva a prevencie v jednotlivých okresoch zapojilo celkom **271 škôl** (z toho 262 základných škôl, 4 osemročné gymnáziá a 5 stredných škôl). Zapojenie základných škôl do preventívneho programu z celkového počtu ZŠ (štátne, súkromné a cirkevné školy), ako aj počet tried a žiakov obsahuje *tabuľka 1, ktorá je spracovaná podľa krajov*. V školskom roku 2009/2010 sa do programu „Cesta“ zapojilo 11,78% škôl, čo predstavuje zníženie oproti predchádzajúcemu roku až o **12,0%** (k zníženiu došlo vo všetkých krajoch, ako v počte škôl, tak tried, aj žiakov).

Tabuľka 1 – Zapojenie škôl, tried, žiakov 2. stupňa ZŠ v školskom roku 2008/2009

Kraj	Školy			Triedy			Žiaci		
	počet 2009/2010	zapojené v šk.r. 09/10	%	počet 2009/ 2010	zapojené v šk.r. 09/10	%	počet 2009/ 2010	zapojené v šk.r. 09/10	%
BA	154	9	5,84	956	77	8,05	19 473	558	2,87
TT	241	23	9,54	1 215	81	6,67	24 730	1 047	4,23
TN	199	18	9,05	1 274	93	7,30	26 466	988	3,73
NR	312	38	12,18	1 626	120	7,38	30 663	1411	4,60
ZA	271	39	14,39	1 779	158	8,88	36 771	2 385	6,49
BB	285	50	17,54	1 465	232	15,84	28 789	2894	10,05
PO	443	39	8,80	2 061	121	5,87	43 226	1588	3,67
KE	319	46	14,42	1 751	242	13,82	36 052	2 800	7,77
Spolu	2 224	262	11,78	12 127	1 148	9,27	246 170	13 872	5,55

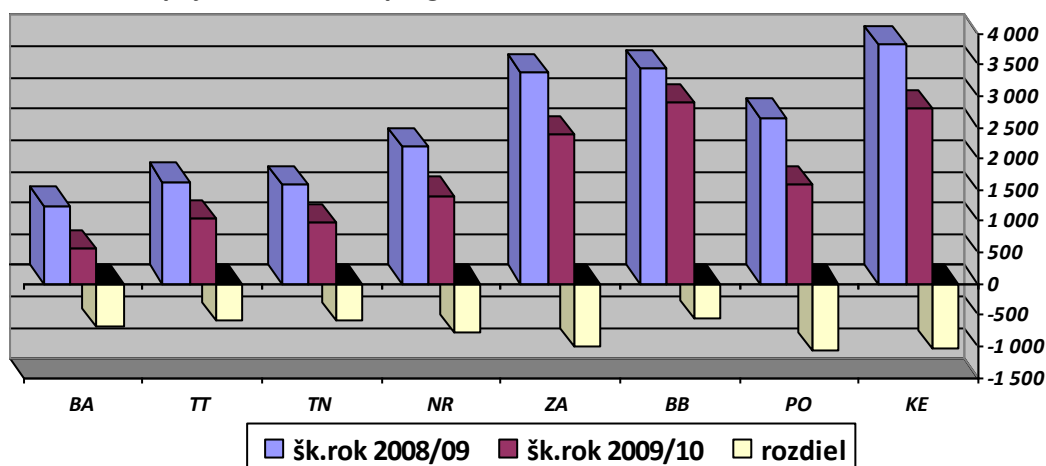
Najvyššie **zapojenie škôl** do programu bolo zaznamenané v Banskobystrickom kraji (17,54%, kde bol ale evidovaný pokles, ktorý predstavoval oproti minulému roku o 18,67 p.b.). Zníženú percentuálnu hodnotu zaznamenal aj Košický kraj (14,42%, zníženie o 13,22 p.b.), ďalej Žilinský kraj (14,39%, zníženie o 13,61 p.b.) a Nitriansky kraj (12,18%, pokles o 9,65 p.b.). V Trnavskom kraji sa zapojilo 9,54% škôl (pokles o 4,93 p.b.) a v Trenčianskom 9,05% (pokles o 11,64 p.b.). V Prešovskom kraji došlo tiež k poklesu počtu zapojených škôl o 8,80 p.b. a v Bratislavskom kraji bolo zapojenie do programu len 5,84% (- o 11,66 p.b.).

Na celom území SR dosiahlo **zapojenie tried 9,27%**, čo znamená celkové zníženie o 2,51 percentuálneho bodu (v roku 2008/2009 bolo 11,74%-né zapojenie tried). Najvyššie hodnoty boli zaznamenané v Banskobystrickom kraji (15,84%) a v Košickom (13,82%). V Žilinskom kraji bolo zaznamenané 8,88%-né zapojenie tried do preventívneho programu (zníženie o 3,03 p.b.), najnižšie hodnoty boli v Trnavskom kraji (6,67%), resp. v Prešovskom (5,87%).

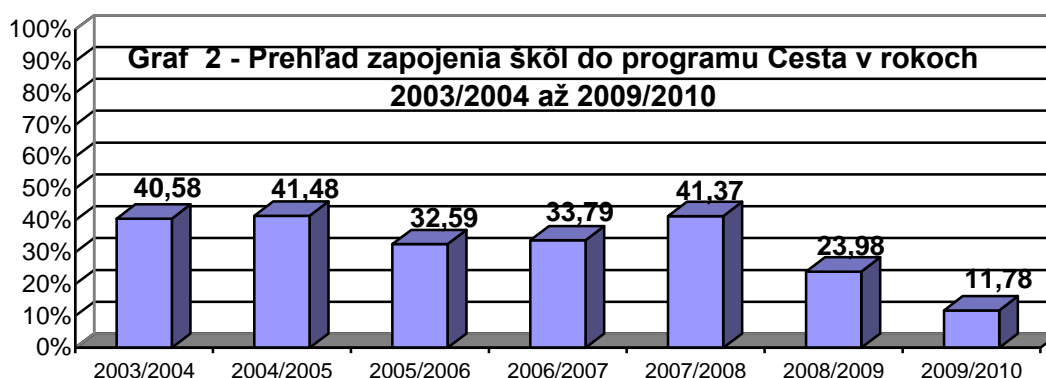
Zapojenie žiakov II. stupňa ZŠ do programu z celkového počtu žiakov vo výchovno-vzdelávacom procese v školskom roku 2009/2010 (v štátnych, súkromných aj cirkevných školách) bolo **5,55%-né**. Rozdiely v krajoch boli výrazné, najvyšší počet žiakov, ktorí absolvovali program bol v Banskobystrickom kraji (10,05% z celkového počtu) a v Košickom kraji (7,77%), v obidvoch prípadoch došlo k poklesu. Nízke zapojenie žiakov mal Trenčiansky

kraj (3,73%) a Prešovský (3,64%). Najvyšší úbytok žiakov oproti predchádzajúcemu roku bol v Bratislavskom kraji (o 3,42 p.b.). V absolútnych číslach je pokles zapojenia žiakov do preventívneho programu vysoký, porovnanie je v *grafe 1*.

Graf 1 - Pokles zapojenia žiakov do programu v školskom roku 2009/2010

Graf 2 zobrazuje vývoj zapojenia škôl do programu Cesta z celkového počtu ZŠ (štátne, súkromné a cirkevné), v školských rokoch 2003/2004 až 2009/2010.

Najvyšší počet zapojených škôl do programu v školskom roku 2009/2010 bol v Banskobystrickom kraji (51/19,17% z celkového počtu), rekordne najnižší počet v Bratislavskom kraji, len 9 škôl. Počet tried bol najvyšší taktiež v Banskobystrickom kraji (235), čo predstavuje 20,47% (pätinu) z celkového počtu 1 148 tried.

Rovnako počet žiakov dosiahol najvyššiu hodnotu v Banskobystrickom kraji (21,19% z celkového počtu 13 872 žiakov), t.j. pätina z celkového počtu (v minulom školskom roku to bolo v Košickom kraji). Nad 2 000 žiakov zapojených do programu bolo zistené v Košickom a Žilinskom kraji. V troch krajoch bol počet žiakov, ktorí absolvovali program nad 1 000 žiakov (v Prešovskom, Nitrianskom a v Trnavskom kraji). Najmenej žiakov sa zúčastnilo programu v Bratislavskom kraji (558). Najviac učiteľov program realizovalo v Košickom kraji (95), čo tvorí 20,0% (pätinu) z počtu 475. Oproti tomu najmenej učiteľov realizovalo program v Bratislavskom kraji (17). V *tabuľke 2* je uvedený počet škôl, tried, žiakov a učiteľov, ktorí využívali preventívny program Cesta v školskom roku 2009/2010.

Tabuľka 2 – Počet všetkých škôl realizujúcich program Cesta v školskom roku 2009/2010

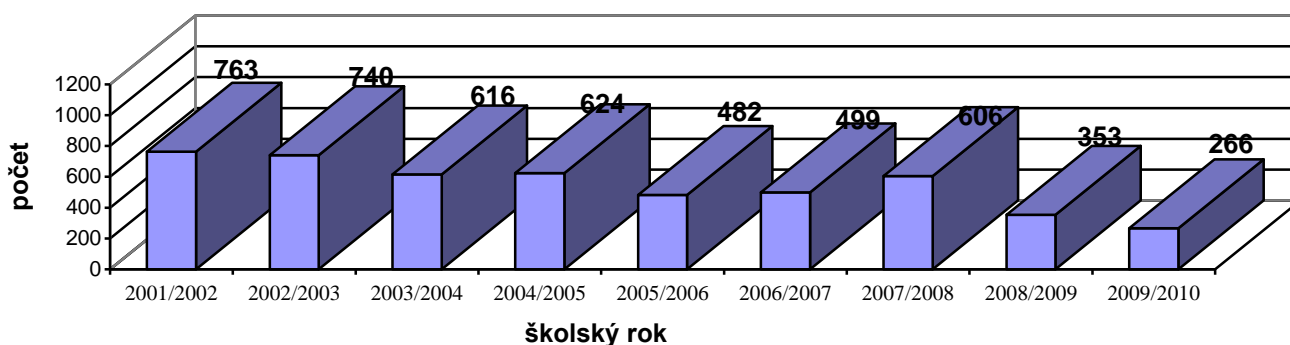
	učiteľov	tried	žiakov	skupín	škôl
počet	482	1 167	14 096	999	271

Vyhodnotenie programu „Cesta“ je podložené údajmi zo 62 okresov, s výnimkou **17 okresov**, ktoré program v školskom roku 2009/2010 nerealizovali (Bratislava III, Bratislava IV, Bratislava V, Pezinok, Hlohovec, Ilava, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Považská

Bystrica, Šaľa, Martin, Ružomberok, Turčianske Teplice, Krupina, Lučenec, Žiar nad Hronom a Levoča). Z komparácie údajov podľa krajov vyplýva, že v školskom roku 2009/2010 **klesol celkový počet zapojených škôl o 87**.

Oproti minulému školskému roku bolo vo všetkých krajoch zaznamenané zníženie zapojenia škôl do programu, okrem Trnavského kraja kde došlo k nárastu (+1 škola). Najvýraznejší úbytok bol v Žilinskom kraji (o – 17 škôl). V Bratislavskom kraji sa v minulom roku zapojilo 22 škôl a v školskom roku 2009/2010 to bolo len 9 škôl (o – 13). V Trenčianskom, Nitrianskom a Banskobystrickom kraji sa počet znížil rovnako o 12 škôl. K výraznému zníženiu v počte škôl došlo aj v Prešovskom a Košickom kraji (o – 11). Porovnanie počtu škôl realizujúcich preventívny program je v grafe 3.

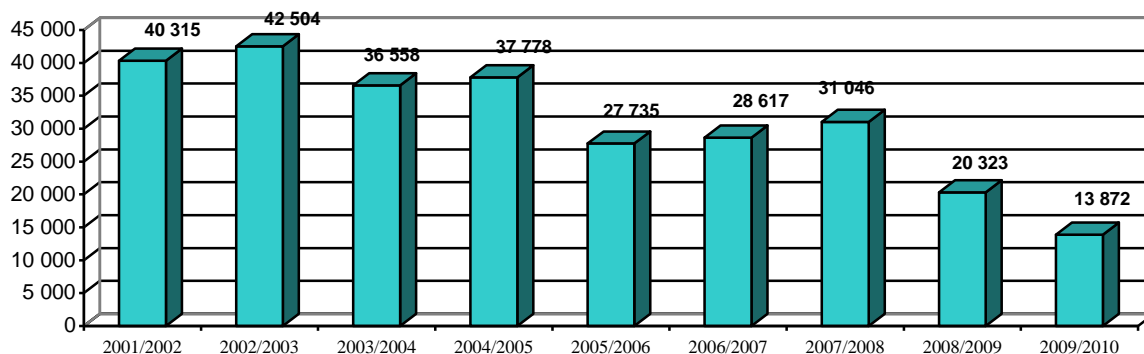
Graf 3 – Školy zapojené do preventívneho programu Cesta

Pokles v počte tried bol zaznamenaný vo všetkých krajoch, najviac v Prešovskom kraji (- 73 tried/o – 37,24%), v Trenčianskom (o – 64/o – 40,76%), Košickom (o – 53 tried/o – 18,6%) a Žilinskom kraji (o – 51/o – 24,4%). Najmenší pokles v Banskobystrickom kraji (- 3 triedy).

Počet žiakov zapojených do programu Cesta v školskom roku 2009/2010 **klesol o 6 451**. Tento pokles oproti minulému školskému roku predstavuje skoro tretinu. Najviac sa pokles v absolútnych číslach prejavil v Košickom kraji (- 1 231 žiakov), Prešovskom (- 1 049) a Žilinskom kraji (- 998). Výrazné zníženie počtu žiakov absolvujúcich program bolo v Nitrianskom kraji (o – 785), Bratislavskom (o – 699 žiakov), najnižšie v Banskobystrickom kraji (o – 508 žiakov), čo predstavuje 14,73%. Graf 4 zobrazuje zapojenie žiakov do programu od školského roku 2001/2002 do školského roku 2009/2010. Celkový počet učiteľov, ktorí program realizovali sa **znížil o 226**. K zníženiu došlo vo všetkých krajoch, najviac v Žilinskom (o – 48), Banskobystrickom (o – 44 učiteľov), Prešovskom (o – 33) a Trenčianskom kraji (- 29). Najmenší pokles bol v Trnavskom (- 9). V školskom roku 2009/2010 najvyšší počet učiteľov program realizoval v Košickom (95 učiteľov), v Banskobystrickom kraji (92) a v Nitrianskom (70), najmenej v Bratislavskom (17).

Graf 4 – Žiaci zapojení do programu Cesta

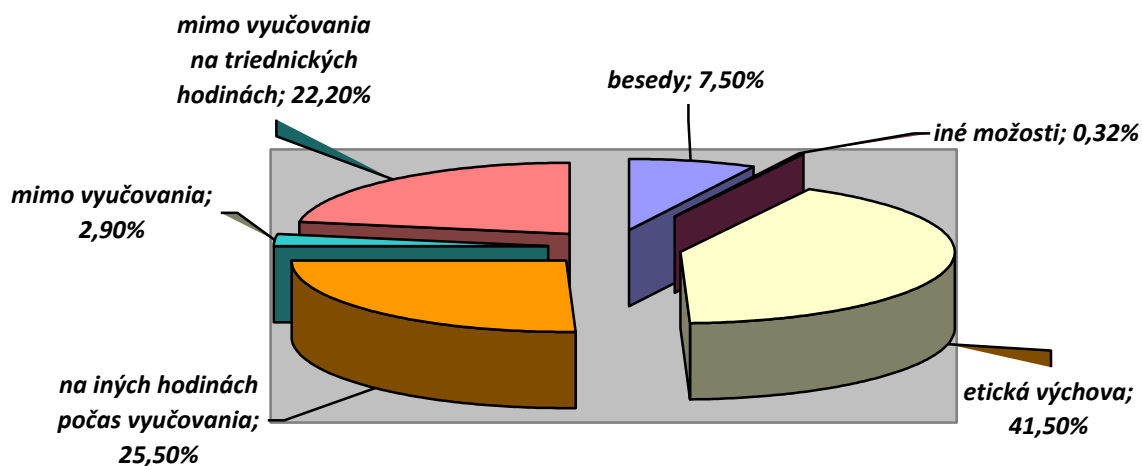

Počas jedenásťročného obdobia realizácie, tento preventívny program na školách absolvovalo 372 016 žiakov (374 982 žiakov spolu so stredoškolákmi).

Záujem učiteľov o realizáciu programu bol najvyšší aj tomto školskom roku s aprobáciou predmetov slovenského jazyka a etickej výchovy, občianskej výchovy, prírodovedných predmetov v kombinácii s inými spoločenskovednými predmetmi a jazykmi.

Vo významnej miere bol preventívny program realizovaný na hodinách etickej výchovy (41,5%) a na iných hodinách počas vyučovania (25,5%). Mimo vyučovania ho absolvovali žiaci aj na triednických hodinách (22,2%) a na besedách (7,5%) vid'. graf 5.

Graf 5 - Miesto realizácie programu

Z prehľadu údajov, ktorý je spracovaný v tabuľke 3 a z ich porovnania vyplynulo, že v školskom roku 2009/2010 bolo do preventívneho programu Cesta k emocionálnej zrelosti zapojených najviac škôl z okresu Rimavská Sobota (14), čo je 5,26% z počtu škôl realizujúcich program v tomto školskom roku (266). Ďalší vyšší počet bol zaznamenaný v okrese Levice (13), Brezno (10), Veľký Krtíš a Komárno rovnako po 9 škôl. Jedna škola program realizovala v okresoch: Bratislava I, Bratislava II, Bánovce nad Bebravou, Myjava, Banská Bystrica, Detva, Bardejov a Kežmarok. Do realizácie programu sa nezapojilo spolu 17 okresov, konkrétne v Bratislavskom kraji: Bratislava III, Bratislava IV, Bratislava V a Pezinok. V Trnavskom kraji okres Hlohovec, v Trenčianskom kraji okres Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Považská Bystrica a Trenčín. V Nitrianskom kraji to bol okres Šaľa, v Žilinskom kraji okres Martin, Ružomberok a Turčianske Teplice, v Banskobystrickom kraji: okres Krupina, Lučenec a Žiar nad Hronom, v Prešovskom kraji iba okres Levoča. Len v kraji „Košickom“ realizovali v školskom roku 2009/2010 preventívny program Cesta školy vo všetkých okresoch. Najviac žiakov, ktorí absolvovali program bolo evidovaných v okrese Brezno (1 073), čo predstavuje 7,74% z celkového počtu, v okrese Michalovce (787), v okrese Dolný Kubín (640 žiakov) a v okrese Rimavská Sobota (576). Nad hodnotou 400 žiakov sa zúčastnilo programu v okresoch Svidník (470), Levice a Trebišov (rovnako po 465 žiakov), Veľký Krtíš (453), Prievidza (418), Liptovský Mikuláš (410) a Dunajská Streda (402 žiakov). Najviac zapojených tried, v ktorých bol program aplikovaný, bolo v okrese Senec (60), Michalovce (59) a Dolný Kubín (58 tried). Najvyšší počet učiteľov program realizoval v okresoch Michalovce (28), Brezno (26) a v okrese Rimavská Sobota (25 učiteľov), iba jeden učiteľ v 7 okresoch: Bratislava I, Bratislava II, Bánovce nad Bebravou, Banská Bystrica, Detva, Bardejov a Kežmarok.

Tabuľka 3 – Cesta v školskom roku 2009/2010 - výsledky podľa okresov (ZŠ a 8-ročné gymnáziá)

Okres	Učítelia	Triedy	Žiaci	Skupiny	Školy	Okres	Učítelia	Triedy	Žiaci	Skupiny	Školy
Bratislava I	1	1	20	1	1	Tvrdošín	9	13	264	15	6
Bratislava II	1	3	43	3	1	Žilina	10	22	280	21	5
Bratislava III	nerealizovali					B. Bystrica	1	2	18	1	1
Bratislava IV	nerealizovali					B. Štiavnica	5	19	212	21	4
Bratislava V	nerealizovali					Brezno	26	75	1 073	69	10
Malacky	4	13	127	9	3	Detva	1	4	15	1	1
Pezinok	nerealizovali					Krupina	nerealizovali				
Senec	11	60	368	19	4	Lučenec	nerealizovali				
Dun. Streda	15	27	402	28	6	Poltár	6	21	222	16	5
Galanta	3	5	76	4	2	Revúca	3	12	156	11	2
Hlohovec	nerealizovali					Rim. Sobota	25	44	576	40	14
Piešťany	3	9	92	6	2	Veľký Krtíš	17	31	453	36	9
Senica	7	16	276	11	3	Zvolen	3	10	88	6	3
Skalica	2	4	45	4	2	Žarnovica	5	17	127	10	2
Trnava	9	20	156	12	8	Žiar n/H	nerealizovali				
Bánovce n/B	1	4	16	1	1	Bardejov	1	4	25	1	1
Ilava	nerealizovali					Humenné	9	25	290	19	5
Myjava	3	9	146	9	1	Kežmarok	1	3	18	1	1
N. Mesto n/V	nerealizovali					Levoča	nerealizovali				
Partizánske	10	31	252	15	6	Medzilaborce	3	3	62	4	2
Pov. Bystrica	nerealizovali					Poprad	8	14	223	12	5
Prievidza	16	37	418	31	7	Prešov	2	7	26	5	2
Púchov	5	12	156	9	3	Sabinov	3	3	30	3	1*
Trenčín	nerealizovali					Snina	5	13	89	8	5
Komárno	13	21	237	17	9	St. Ľubovňa	3	6	108	6	3
Levice	25	37	465	35	13	Stropkov	8	13	139	14	5
Nitra	11	19	225	20	6	Svidník	13	30	470	35	8
Nové Zámky	7	10	135	10	3	Vranov n/T	8	11	196	21	4
Šaľa	nerealizovali					Gelnica	3	18	204	10	3
Topoľčany	5	11	175	9	2	Košice I	6	19	246	14	4
Zl. Moravce	9	22	174	13	5	Košice II	5	13	210	19	4
Bytča	5	5	129	9	3	Košice III	4	17	194	12	3
Čadca	10	15	294	23	7	Košice IV	3	9	188	11	2
Dolný Kubín	13	58	640	44	7	Košice- okolie	3	8	46	5	3
Kys. N.Mesto	7	9	112	9	3	Michalovce	28	59	787	57	8
Lipt. Mikuláš	7	23	410	19	4	Rožňava	8	22	233	21	4
Martin	nerealizovali					Sobrance	15	25	272	22	5
Námestovo	5	13	256	19	4	Spišská N.V.	4	8	52	4	3
Ružomberok	nerealizovali					Trebišov	16	57	465	38	8
Turč. Teplice	nerealizovali					Spolu	475	1 148	13 872	975	266

*poznámka – v okrese Sabinov realizovala program SOŠ v Lipanoch

Zhrnutie

V školskom roku 2009/2010 sa preventívny program Cesta k emocionálnej zrelosti realizoval v priebehu školského už po jedenásty rok. Vo všetkých sledovaných ukazovateľoch bol zaznamenaný pokles, počet škôl realizujúcich tento program sa znížil o 87, počet žiakov klesol 6 451, počet tried klesol o 322 a taktiež počet učiteľov, ktorí program realizovali bol menší o 226. Z uvedených údajov vidieť opätovné zníženie počtu učiteľov, ktorí program v školách realizovali. Program bol v prevažnej miere realizovaný na hodinách etickej výchovy (41,5%) a na iných hodinách počas vyučovania (25,5%), mimo vyučovania ho absolvovali žiaci aj na triednických hodinách (22,2%) a na besedách (7,5%).

Učitelia, ktorí realizujú preventívny program Cesta k emocionálnej zrelosti už niekoľko rokov, sa snažia pozitívne vplývať na proces dospievania u detí a rozvoj ich osobnostných vlastností. Na druhej strane vidieť ich veľkú snahu o úpravu – modifikáciu programu, zaradenie programu do vyučovacieho procesu, aby ho mohli absolvovať všetci žiaci (nie len v alternatíve s náboženskou výchovou). Rovnako už dlhšie obdobie vyvstáva požiadavka koordinátorov z jednotlivých centier, aby zo strany autora projektu (aj VÚDPaP) boli realizované ďalšie zaškolenia pre využívanie a aplikáciu uvedeného programu.

Ostáva veriť, že túto požiadavku bude možné realizovať, pretože program získal akreditáciu a v najbližšom období budú realizované kurzy a školenia, ktoré by mali pomôcť koordinátorom, následne aj realizátorom programu v školách – učiteľom.